

Teismo praktikos rinkinys

TEISINGUMO TEISMO (pirmoji kolegija) SPRENDIMAS

2023 m. liepos 6 d.*

„Prašymas priimti prejudicinį sprendimą – Direktyva 2011/95/ES – Normos, susijusios su pabėgėlio arba papildomos apsaugos statuso suteikimo reikalavimais – 14 straipsnio 4 dalies b punktas – Pabėgėlio statuso panaikinimas – Trečiosios šalies pilietis, galutiniu nuosprendžiu nuteistas už itin sunkų nusikaltimą – Pavojus visuomenei – Proporcingumo patikrinimas“

Byloje C-402/22

dėl *Raad van State* (Valstybės Taryba, Nyderlandai) 2022 m. birželio 15 d. nutartimi, kurią Teisingumo Teismas gavo 2022 m. birželio 20 d., pagal SESV 267 straipsnį pateikto prašymo priimti prejudicinį sprendimą byloje

Staatssecretaris van Justitie en Veiligheid

prieš

M. A.

TEISINGUMO TEISMAS (pirmoji kolegija),

kuri sudaro kolegijos pirmininkas A. Arabadjiev, Teisingumo Teismo pirmininko pavaduotojas L. Bay Larsen (pranešėjas), teisėjai P. G. Xuereb, T. von Danwitz ir I. Ziemele,

generalinis advokatas J. Richard de la Tour,

kancleris A. Calot Escobar,

atsižvelgęs į rašytinę proceso dalį,

išnagrinėjęs pastabas, pateiktas:

- M. A., atstovaujamo *advocaat* R. C. van den Berg,
- Nyderlandų vyriausybės, atstovaujamos K. Bulterman ir H. S. Gijzen,
- Vengrijos vyriausybės, atstovaujamos Z. Biró-Tóth ir M. Z. Fehér,
- Europos Komisijos, atstovaujamos J. Hottiaux ir F. Wilman,

* Proceso kalba: nyderlandų.

susipažinęs su 2023 m. gegužės 17 d. posėdyje pateikta generalinio advokato išvada,
priima šį

Sprendimą

- 1 Prašymas priimti prejudicinį sprendimą pateiktas dėl 2011 m. gruodžio 13 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2011/95/ES dėl trečiųjų šalių piliečių ar asmenų be pilietybės priskyrimo prie tarptautinės apsaugos gavėjų, vienodo statuso pabėgėliams arba papildomą apsaugą galintiems gauti asmenims ir suteikiamos apsaugos pobūdžio reikalavimų (OL L 337, 2011, p. 9) 14 straipsnio 4 dalies b punkto išaiškinimo.
- 2 Šis prašymas pateiktas nagrinėjant trečiosios šalies piliečio M. A. ir *Staatssecretaris van Justitie en Veiligheid* (teisingumo ir saugumo valstybės sekretorius, Nyderlandai) (toliau – valstybės sekretorius) ginčą dėl šio asmens tarptautinės apsaugos prašymo atmetimo.

Teisinis pagrindas

- 3 Direktyvos 2011/95 12 konstatuojamoji dalis suformuluota taip:
„pagrindinis šios direktyvos tikslas – užtikrinti, kad valstybės narės taikytų bendrus asmenų, kuriems tikrai reikia tarptautinės apsaugos, identifikavimo kriterijus, ir užtikrinti, kad tiems asmenims visose valstybėse narėse būtų suteiktos būtiniausios lengvatos“.
- 4 Šios direktyvos 1 straipsnyje nustatyta:
„Šios direktyvos tikslas – nustatyti trečiųjų šalių piliečių ar asmenų be pilietybės priskyrimo prie tarptautinės apsaugos gavėjų, vienodo statuso pabėgėliams arba papildomą apsaugą galintiems gauti asmenims ir suteikiamos apsaugos pobūdžio reikalavimus.“
- 5 Minėtos direktyvos 12 straipsnio 2 dalyje nurodyta:
„Trečiosios šalies piliečiui arba asmeniui be pilietybės pabėgėlio statusas nesuteikiamas, jei yra rimtų priežasčių manyti, kad:
a) jis padarė nusikaltimą taikai, karo nusikaltimą arba nusikaltimą žmoniškumui, kaip apibrėžta tarptautiniuose dokumentuose, į kuriuos įtrauktos nuostatos dėl tokių nusikaltimų;
b) jis padarė sunkų nepolitinį nusikaltimą ne prieglobsčio šalyje prieš pripažįstant jį pabėgėliu, t. y. prieš išduodant leidimą gyventi [šalyje], grindžiamą pabėgėlio statuso suteikimu <...>“
- 6 Tos pačios direktyvos 13 straipsnyje numatyta:
„Valstybės narės suteikia pabėgėlio statusą trečiosios šalies piliečiui arba asmeniui be pilietybės, kuris priskiriamas prie pabėgėlių pagal II ir III skyrius.“

7 Direktyvos 2011/95 14 straipsnio 4 ir 5 dalyse nurodyta:

„4. Valstybės narės gali panaikinti statusą, kurį pabėgėliui suteikė Vyriausybė, administracinė, teisminė arba pusiau teisminė institucija, arba nutraukti ar atsisakyti pratęsti jo galiojimą, kai:

<...>

b) jis yra galutiniu teismo sprendimu nuteistas už itin sunkų nusikaltimą ir kelia pavojų tos valstybės narės visuomenei.

5. Susidarius 4 dalyje nurodytoms situacijoms valstybės narės gali nuspręsti nesuteikti pabėgėlio statuso, jei toks sprendimas dar nėra priimtas.“

8 Šios direktyvos 17 straipsnio 1 ir 3 dalyse numatyta:

„1. Trečiosios šalies piliečiui arba asmeniui be pilietybės nesuteikiamas papildomą apsaugą galinčio gauti asmens statusas, jei yra rimtų priežasčių manyti, kad:

<...>

b) jis padarė sunkų nusikaltimą;

<...>

3. Valstybės narės gali nesuteikti papildomą apsaugą galinčio gauti asmens statuso trečiosios šalies piliečiui arba asmeniui be pilietybės, jei jis iki atvykimo į atitinkamą valstybę narę įvykdė vieną ar daugiau nusikaltimų, kuriems netaikoma 1 dalis, kurie, jei būtų įvykdyti atitinkamoje valstybėje narėje, būtų baudžiami įkalinimu, ir jei jis išvyko iš savo kilmės šalies tik siekdamas išvengti sankcijų už tokius nusikaltimus.“

9 Minėtos direktyvos 21 straipsnio 2 dalies b punktas suformuluotas taip:

„Kai tai nedraudžiama pagal 1 dalyje minimus tarptautinius įsipareigojimus, valstybės narės gali gražinti pabėgėlį, oficialiai pripažintą arba ne, jei:

<...>

b) jis yra galutiniu teismo sprendimu nuteistas už itin sunkų nusikaltimą ir kelia pavojų tos valstybės narės visuomenei.“

Pagrindinė byla ir prejudiciniai klausimai

10 2018 m. liepos 5 d. M. A. Nyderlanduose pateikė tarptautinės apsaugos prašymą.

11 2020 m. birželio 12 d. sprendimu valstybės sekretorius šį prašymą atmetė. Šiame sprendime jis nurodė, kad M. A. pagrįstai bijo būti persekiojamas savo kilmės šalyje, bet jis galutiniu nuosprendžiu buvo nuteistas už itin sunkų nusikaltimą, todėl kelia pavojų visuomenei.

- 12 Šiuo aspektu valstybės sekretorius rėmėsi tuo, kad 2018 m. Nyderlandų baudžiamųjų bylų teismas nuteisė M. A. 24 mėnesių laisvės atėmimo bausme už tris seksualinės prievartos atvejus, įvykdytus tą patį vakarą, pasikėsinimą įvykdyti seksualinę prievartą ir mobiliojo telefono vagystę.
- 13 M. A. 2020 m. birželio 12 d. sprendimą apskundė.
- 14 2020 m. liepos 13 d. sprendimu pirmosios instancijos teismas šį sprendimą panaikino, motyvuodamas tuo, jog valstybės sekretorius nepakankamai pagrindė, viena vertus, tai, kad M. A. padarytos veikos buvo tokio sunkumo, kad jomis galima pagrįsti atsisakymą suteikti jam pabėgėlio statusą, ir, kita vertus, tai, kad M. A. kelia realų, esamą ir pakankamai didelį pavojų vienam iš pagrindinių visuomenės interesų.
- 15 Valstybės sekretorius dėl to sprendimo pateikė apeliacinį skundą *Raad van State* (Valstybės Taryba, Nyderlandai) – prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusiam teismui.
- 16 Grįsdamas šį apeliacinį skundą jis, pirma, teigė, kad veikos, kuriomis kaltinamas M. A., turi būti vertinamos kaip vienas itin sunkus nusikaltimas, atsižvelgiant į jų pobūdį, skirtą bausmę ir šių veikų neigiamą poveikį Nyderlandų visuomenei. Antra, jis tvirtino, jog tai, kad M. A. buvo nuteistas už itin sunkų nusikaltimą, iš esmės įrodo, kad jis kelia pavojų visuomenei.
- 17 Tam teismui kilo abejonių dėl aplinkybių, į kurias turi būti atsižvelgta nustatant, ar nusikaltimas, už kurį trečiosios šalies pilietis buvo nuteistas galutiniu nuosprendžiu, turi būti laikomas itin sunkiu, kaip tai suprantama pagal Direktyvos 2011/95 14 straipsnio 4 dalies b punktą. Be to, atsižvelgdamas į pagrindinės bylos šalių nesutarimą dėl sąvokos „pavojus visuomenei“ apimties, prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas pakartojo klausimus, *Conseil d'État* (Valstybės Taryba, Belgija) pateiktus byloje C-8/22.
- 18 Šiomis aplinkybėmis *Raad van State* (Valstybės Taryba) nutarė sustabdyti bylos nagrinėjimą ir pateikti Teisingumo Teismui šiuos prejudicinius klausimus:

„1. Kada nusikaltimas yra toks „itin sunkus“ pagal Direktyvos [2011/95] 14 straipsnio 4 dalies b punktą, kad valstybė narė gali atsisakyti suteikti pabėgėlio statusą asmeniui, kuriam reikalinga tarptautinė apsauga?

Ar kriterijai, taikytini „sunkiam nusikaltimui“ pagal Direktyvos 2011/95 17 straipsnio 1 dalies b punktą ir nurodyti 2018 m. rugsėjo 13 d. Teisingumo Teismo sprendimo *Ahmed* (C-369/17, EÚ:C:2018:713) 56 punkte, yra svarbūs vertinant, ar buvo padarytas „itin sunkus nusikaltimas“? Jei taip, ar yra kokių nors papildomų kriterijų, pagal kuriuos nusikaltimas turėtų būti kvalifikuojamas kaip „itin“ sunkus?

2. Ar Direktyvos [2011/95] 14 straipsnio 4 dalies b punktas turi būti aiškinamas taip, kad pavojus visuomenei konstatuojamas vien dėl to, jog pabėgėlio statusą turintis asmuo paskutinėje instancijoje buvo nuteistas už itin sunkų nusikaltimą, ar taip, kad, norint konstatuoti pavojų visuomenei, nepakanka vien fakto, jog tas asmuo paskutinėje instancijoje buvo nuteistas už itin sunkų nusikaltimą?

3. Jeigu vien nuteisimo paskutinėje instancijoje už itin sunkų nusikaltimą nepakanka pavojui visuomenei nustatyti, ar Direktyvos [2011/95] 14 straipsnio 4 dalies b punktą reikia aiškinti taip, kad pagal jį reikalaujama, kad valstybė narė įrodytų, jog prašymo teikėjas ir po to, kai buvo priimtas apkaltinamasis nuosprendis, toliau kelia pavojų visuomenei? Ar valstybė narė

turi įrodyti, kad šis pavojus yra tikras ir esamas, ar pakanka potencialaus pavojaus buvimo? Ar Direktyvos [2011/95] 14 straipsnio 4 dalies b punktas, vertinamas atskirai arba siejamas su proporcingumo principu, turi būti aiškinamas taip, kad pagal jį pabėgėlio statusas gali būti panaikintas tik tuo atveju, jeigu jo panaikinimas yra proporcingas, o pavojus, kurį kelia šio statuso turėtojas, yra pakankamai rimtas, kad juo būtų galima pateisinti šio statuso panaikinimą?

4. Jeigu valstybė narė neprivalo įrodyti, kad ir po to, kai buvo priimtas apkaltinamasis nuosprendis, prašymo teikėjas toliau kelia pavojų visuomenei ir kad šis pavojus yra realus, esamas ir pakankamai rimtas, kad juo būtų galima pateisinti pabėgėlio statuso panaikinimą, ar Direktyvos [2011/95] 14 straipsnio 4 dalies b punktą reikia aiškinti taip, kad pagal jį pavojus visuomenei iš principo konstatuojamas dėl to, kad asmuo, kuriam suteiktas pabėgėlio statusas, paskutinėje instancijoje buvo nuteistas už itin sunkų nusikaltimą, bet gali įrodyti, kad nekelia arba nebekelia pavojaus visuomenei?“

Dėl prejudicinių klausimų

Dėl pirmojo klausimo

19. Pirmuoju klausimu prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas iš esmės siekia išsiaiškinti, kokiais kriterijais remiantis nusikaltimas gali būti laikomas „itin sunkiu nusikaltimu“, kaip jis suprantamas pagal Direktyvos 2011/95 14 straipsnio 4 dalies b punktą.
20. Direktyvos 2011/95 14 straipsnio 4 dalies b punkte nurodyta, kad valstybės narės gali panaikinti statusą, kuris buvo suteiktas pabėgėliui, kai jis galutiniu nuosprendžiu nuteistas už itin sunkų nusikaltimą ir kelia pavojų valstybės narės, kurioje yra, visuomenei.
21. Šios direktyvos 14 straipsnio 5 dalyje numatyta, kad susidarius minėtos direktyvos 14 straipsnio 4 dalyje nurodytoms situacijoms valstybės narės gali nuspręsti nesuteikti trečiosios šalies piliečiui pabėgėlio statuso, jei sprendimas dėl jo tarptautinės apsaugos prašymo dar nėra priimtas.
22. Iš šios dienos Sprendimo *Commissaire général aux réfugiés et aux apatrides (Pabėgėlis, padaręs sunkų nusikaltimą)* (C-8/22) 27–42 punktų matyti, kad tos pačios direktyvos 14 straipsnio 4 dalies b punkto taikymas siejamas su dvejų atskirų sąlygų tenkinimu: pirma, kad atitinkamas trečiosios šalies pilietis galutiniu teismo sprendimu būtų nuteistas už itin sunkų nusikaltimą ir, antra, kad būtų nustatyta, jog jis kelia pavojų valstybės narės, kurioje yra, saugumui.
23. Dėl pirmosios iš šių sąlygų pirmiausia reikia priminti, kad pagal vienodo Sąjungos teisės taikymo ir lygybės principo reikalavimus šios teisės nuostatos, kurioje, kaip ir Direktyvos 2011/95 14 straipsnio 4 dalies b punkte, aiškiai nedaroma nuorodos į valstybių narių teisę norint nustatyti šios nuostatos prasmę ir apimtį, reikšmė visoje Sąjungoje paprastai turi būti aiškinama savarankiškai ir vienodai (šiuo klausimu žr. 2018 m. rugsėjo 13 d. Sprendimo *Ahmed*, C-369/17, EU:C:2018:713, 36 punktą ir 2022 m. lapkričio 15 d. Sprendimo *Senatsverwaltung für Inneres und Sport*, C-646/20, EU:C:2022:879, 40 punktą).
24. Šiuo aspektu pažymėtina, jog, kadangi nei šios direktyvos 14 straipsnio 4 dalies b punkte, nei jokiaje kitoje jos nuostatoje žodžiai „itin sunkus nusikaltimas“ nėra apibrėžti, jie turi būti aiškinami remiantis jų įprasta reikšme bendrinėje kalboje, kartu atsižvelgiant į kontekstą, kuriam

- esant jie vartojami, ir teisės akto, kuriame jie išdėstyti, tikslus (šiuo klausimu žr. 2022 m. rugsėjo 7 d. Sprendimo *Staatssecretaris van Justitie en Veiligheid (Teisės gyventi šalyje pagal SESV 20 straipsnį pobūdis)*, C-624/20, EU:C:2022:639, 28 punktą ir jame nurodytą jurisprudenciją).
- 25 Visų pirma dėl žodžių „itin sunkus nusikaltimas“ įprastos reikšmės bendrinėje kalboje reikia pažymėti, viena vertus, kad šiomis aplinkybėmis žodžiu „nusikaltimas“ apibūdinamas veikimas ar neveikimas, kuris yra šiurkštus atitinkamos visuomenės teisinės tvarkos pažeidimas ir už kurį dėl to šioje visuomenėje baudžiama baudžiamąja tvarka.
  - 26 Kita vertus, žodžių junginys „itin sunkus“, kiek juo prie šios sąvokos „nusikaltimas“ pridedami du apibūdinimo aspektai, reiškia, kaip išvados 38 punkte pažymėjo generalinis advokatas, ypatingo sunkumo nusikaltimą.
  - 27 Be to, kalbant apie kontekstą, kuriam esant vartojami žodžiai „itin sunkus nusikaltimas“, reikia pažymėti, pirma, kad Direktyvos 2011/95 14 straipsnio 4 dalies b punktas yra nuo šios direktyvos 13 straipsnyje nustatytos taisyklės, pagal kurią valstybės narės suteikia pabėgėlio statusą trečiosios šalies piliečiui, kuris atitinka priskyrimo prie pabėgėlių reikalavimus, nukrypti leidžianti nuostata. Todėl ši nuostata turi būti aiškinama siaurai (pagal analogiją žr. 2018 m. rugsėjo 13 d. Sprendimo *Ahmed*, C-369/17, EU:C:2018:713, 52 punktą).
  - 28 Antra, nors kai kuriose Direktyvos 2011/95 nuostatose, kaip antai 12 straipsnio 2 dalies a punkte, patikslinamas konkretus jose nurodytų nusikaltimų pobūdis, šios direktyvos 14 straipsnio 4 dalies b punkte nurodytas bet koks „itin sunkus nusikaltimas“.
  - 29 Trečia, kadangi Direktyvos 2011/95 12 straipsnio 2 dalies b punktu, kuriame daroma nuoroda į „sunkų nepolitinį nusikaltimą“, ir šios direktyvos 17 straipsnio 1 dalies b punktu, kuriame nurodytas „sunkus nusikaltimas“, taip pat siekiama iš trečiosios šalies piliečio, padariusio tam tikro sunkumo laipsnio nusikaltimą, atimti galimybę naudotis tarptautine apsauga, aiškinant šios direktyvos 14 straipsnio 4 dalies b punktą reikia atsižvelgti į su šiomis nuostatomis susijusią Teisingumo Teismo jurisprudenciją.
  - 30 Viena vertus, iš šios jurisprudencijos matyti, kad kompetentinga atitinkamos valstybės narės institucija gali remtis Direktyvos 2011/95 12 straipsnio 2 dalies b punkte ir 17 straipsnio 1 dalies b punkte numatytais statuso nesuteikimo pagrindais, susijusiais su atveju, kai tarptautinės apsaugos prašytojas padarė „sunkų nusikaltimą“, tik atlikusi konkretų jai žinomų tikslų aplinkybių įvertinimą, siekdama nustatyti, ar yra svarių priežasčių laikyti, kad statuso suteikimo reikalavimus iš esmės atitinkančio suinteresuotojo asmens padaryti veiksmai patenka į šio nesuteikimo pagrindo taikymo sritį, o vertinant atitinkamo nusikaltimo sunkumą reikia visapusiškai išnagrinėti visas konkrečius atvejo aplinkybes (šiuo klausimu žr. 2020 m. balandžio 2 d. Sprendimo *Komisija / Lenkija, Vengrija ir Čekijos Respublika (Laikinas tarptautinės apsaugos prašytojų perkėlimo mechanizmas)*, C-715/17, C-718/17 ir C-719/17, EU:C:2020:257, 154 punktą ir 2022 m. rugsėjo 22 d. Sprendimo *Országos Idegenrendészeti Főigazgatóság ir kt.*, C-159/21, EU:C:2022:708, 92 punktą).
  - 31 Kita vertus, konkrečiai dėl kriterijų, kurie turi būti naudojami vertinant nusikaltimo sunkumo laipsnį Direktyvos 2011/95 17 straipsnio 1 dalies b punkto taikymo tikslais, Teisingumo Teismas nusprendė, kad pagal atitinkamos valstybės narės baudžiamosios teisės aktus skirtinos bausmės kriterijus šiuo tikslu yra ypač svarbus, tačiau pats savaime nėra lemiamas (šiuo klausimu žr. 2018 m. rugsėjo 13 d. Sprendimo *Ahmed*, C-369/17, EU:C:2018:713, 55 punktą).

- 32 Be to, to paties 2018 m. rugsėjo 13 d. Sprendimo *Ahmed* (C-369/17, EU:C:2018:713) 56 punkte Teisingumo Teismas rėmėsi 2016 m. sausio mėn. Europos prieglobsčio paramos biuro (EASO) ataskaita „Netaikymas. Kvalifikavimo direktyvos (2011/95/ES) 12 ir 17 straipsniai“, kurios 3.2.2 punkte, susijusiame su Direktyvos 2011/95 17 straipsnio 1 dalies b punktu, rekomenduojama, kad nusikaltimo sunkumas, dėl kurio asmeniui gali būti atsisakyta suteikti papildomą apsaugą, būtų vertinamas remiantis įvairiais kriterijais, kaip antai, be kita ko, nagrinėjamos veikos pobūdžiu, padaryta žala, procedūros, kuria pradedamas persekiojimas, forma, skirtinos bausmės pobūdžiu ir tuo, ar nagrinėjama veika daugumos jurisdikcijų taip pat laikoma sunkiu nusikaltimu.
- 33 Atsižvelgiant į tai, ketvirta, iš Direktyvos 2011/95 12, 14, 17 ir 21 punktų matyti, kad Sąjungos teisės aktų leidėjas nustatė skirtingus reikalavimus dėl nusikaltimų, kuriais galima remtis siekiant pagrįsti tarptautinės apsaugos nesuteikimo ar panaikinimo arba pabėgėlio grąžinimo pagrindo taikymą, sunkumo laipsnio.
- 34 Taigi Direktyvos 2011/95 17 straipsnio 3 dalyje kalbama apie „vieno ar daugiau nusikaltimų“ padarymą. Šios direktyvos 12 straipsnio 2 dalies b punkte ir 17 straipsnio 1 dalies b punkte, kaip pažymėta šio sprendimo 29 punkte, nurodytas „sunkus nusikaltimas“. Tačiau Sąjungos teisės aktų leidėjas nusprendė vartoti tuos pačius žodžius minėtos direktyvos 14 straipsnio 4 dalies b punkte ir 21 straipsnio 2 dalies b punkte, reikalaudamas, kad atitinkamas trečiosios šalies pilietis būtų galutiniu teismo sprendimu nuteistas už „itin sunkų nusikaltimą“.
- 35 Iš to matyti, kad Direktyvos 2011/95 14 straipsnio 4 dalies b punkte vartojamu žodžių junginiu „itin sunkus nusikaltimas“ pabrėžiamas Sąjungos teisės aktų leidėjo pasirinkimas šios nuostatos taikymą susieti, be kita ko, su ypač griežta sąlyga, susijusia su galutiniu apkaltinamuoju nuosprendžiu už ypatingai sunkų nusikaltimą, kuris yra sunkesnis už nusikaltimus, kuriais gali būti pateisinamas šios direktyvos 12 straipsnio 2 dalies b punkto ar 17 straipsnio 1 dalies b punkto ir 3 dalies taikymas.
- 36 Galiausiai pagrindinis Direktyvos 2011/95 tikslas, nurodytas jos 1 straipsnyje ir 12 konstatuojamojoje dalyje, t. y. užtikrinti, kad visos valstybės narės taikytų bendrus asmenų, kuriems tikrai reikia tarptautinės apsaugos, identifikavimo kriterijus ir kad tiems asmenims visose valstybėse narėse būtų suteiktos būtinausios lengvatos, taip pat rodo, kad šios direktyvos 14 straipsnio 4 dalies b punktas turi būti aiškinamas siauriai.
- 37 Iš viso to, kas išdėstyta, matyti, kad Direktyvos 2011/95 14 straipsnio 4 dalies b punktas gali būti taikomas tik trečiosios šalies piliečiui, galutiniu nuosprendžiu nuteistam už nusikaltimą, dėl kurio specifinių požymių jį galima laikyti ypatingai sunkiu, nes jis yra vienas iš nusikaltimų, kuriais labiausiai pažeidžiama atitinkamos visuomenės teisinė tvarka.
- 38 Šiuo aspektu pažymėtina, kad nors pagal šio sprendimo 23 punkte nurodytą jurisprudenciją konkretaus nusikaltimo sunkumo laipsnis Direktyvos 2011/95 taikymo tikslais turi būti vertinamas remiantis bendru standartu ir bendrais kriterijais, pagal šiuo metu galiojančią Sąjungos teisę valstybių narių baudžiamajai teisei netaikomos bendros derinimo priemonės. Taigi atliekant šį vertinimą turi būti atsižvelgiama į atitinkamos valstybės narės baudžiamosios teisės sistemoje padarytą pasirinkimą dėl nusikaltimų, kuriais labiausiai pažeidžiama visuomenės teisinė tvarka, nustatymo.

- 39 Tačiau, kadangi šioje nuostatoje kalbama apie galutinį apkaltinamąjį nuosprendį už „itin sunkų nusikaltimą“ vienaskaitos forma ir ji turi būti aiškinama siaurai, jos taikymas gali būti pateisinamas tik tuo atveju, kai galutiniu nuosprendžiu nuteisiama už nusikaltimą, kuris, vertinant atskirai, patenka į sąvoką „itin sunkus nusikaltimas“, o tai reiškia, jog jis yra šio sprendimo 37 punkte nurodyto sunkumo laipsnio, pažymint, kad šis sunkumo laipsnis negali būti pasiektas atskirų nusikalstamų veikų, kurių nė viena savaime nėra itin sunkus nusikaltimas, visuma.
- 40 Be to, kaip matyti iš šio sprendimo 30 punkte nurodytos jurisprudencijos, vertinant nusikaltimo, už kurį buvo nuteistas trečiosios šalies pilietis, sunkumo laipsnį, reikia išnagrinėti visas atitinkamos bylos aplinkybes. Šiuo aspektu pažymėtina, kad apkaltinamasis nuosprendis turi didelę reikšmę nustatant šias aplinkybes, nes šiais motyvais išreiškiamas kompetentingo baudžiamųjų bylų teismo atliktas atitinkamo trečiosios šalies piliečio elgesio vertinimas.
- 41 Be to, be kitų aplinkybių, į kurias reikia atsižvelgti vertinant, ar nusikaltimas siekia šio sprendimo 37 punkte nurodytą sunkumo laipsnį, skirtinos bausmės ir *a fortiori* skirtos bausmės pobūdis ir dydis yra labai svarbūs.
- 42 Taigi, kadangi Direktyvos 2011/95 14 straipsnio 4 dalies b punktas taikomas tik ypatingai sunkiems nusikaltimams, „itin sunkiu nusikaltimu“, kaip jis suprantamas pagal šią nuostatą, gali būti laikomas tik toks nusikaltimas, už kurį pagrįstai skirta itin griežta bausmė, atsižvelgiant į atitinkamoje valstybėje narėje bendrai taikomų bausmių skalę.
- 43 Be skirtinų ir skirtų bausmių, sprendžiančioji institucija, kontroliuojama kompetentingų teismų, be kita ko, turi atsižvelgti į padaryto nusikaltimo pobūdį, kiek tai gali padėti atskleisti kenkimo atitinkamos visuomenės teisinei tvarkai mastą, ir į visas nusikaltimo padarymo aplinkybes, be kita ko, į galimas atsakomybę sunkinančias ar lengvinančias aplinkybes, į tai, ar šis nusikaltimas buvo padarytas tyčia, bei į tuo nusikaltimu padarytos žalos pobūdį ir mastą.
- 44 Baudžiamąjo proceso, taikyto baudžiant už atitinkamą nusikaltimą, pobūdis taip pat gali būti svarbus, jei jis atspindi sunkumo laipsnį, kurį baudžiamosios teisėsaugos institucijos priskyrė šiam nusikaltimui.
- 45 Tačiau taikant Direktyvos 2011/95 14 straipsnio 4 dalies b punktą negalima atsižvelgti į galimą atitinkamo nusikaltimo atgarsį žiniasklaidoje ar visuomenėje, nes ši aplinkybė iš esmės yra subjektyvi ir antraeilės reikšmės.
- 46 Be to, reikia pažymėti: kadangi, kaip matyti iš šio sprendimo 40 punkto, vertinant atitinkamą nusikaltimą reikia išnagrinėti visas atitinkamos bylos aplinkybes, šio sprendimo 40–44 punktuose išdėstyti vertinimo kriterijai nėra išsamūs, taigi prireikus gali būti papildyti kitais kriterijais.
- 47 Šiomis aplinkybėmis, nors valstybės narės, be kita ko, gali nustatyti minimalias ribas, skirtas vienodam šios nuostatos taikymui palengvinti, tokios ribos būtina turi atitikti šio sprendimo 37 punkte nurodytą sunkumo laipsnį ir jokių būdu neturi sudaryti sąlygų nustatyti, kad atitinkamas nusikaltimas yra „itin sunkus“, kompetentingai institucijai visapusiškai neišnagrinėjus visų konkretaus atvejo aplinkybių (pagal analogiją žr. 2018 m. rugsėjo 13 d. Sprendimo *Ahmed*, C-369/17, EU:C:2018:713, 55 punktą).
- 48 Taigi į pirmąjį klausimą reikia atsakyti taip: Direktyvos 2011/95 14 straipsnio 4 dalies b punktas turi būti aiškinamas taip, kad „itin sunkus nusikaltimas“, kaip jis suprantamas pagal šią nuostatą, yra nusikaltimas, kuriam, atsižvelgiant į jo specifinius požymius, būdingas ypatingas sunkumas,

nes jis yra vienas iš nusikaltimų, kuriais labiausiai pažeidžiama atitinkamos visuomenės teisinė tvarka. Siekiant įvertinti, ar nusikaltimas, už kurį galutiniu nuosprendžiu buvo nuteistas trečiosios šalies pilietis, yra tokio sunkumo laipsnio, be kita ko, reikia atsižvelgti į už šį nusikaltimą skirtiną ir skirtą bausmę, nusikaltimo pobūdį, galimas atsakomybę sunkinančias ar lengvinančias aplinkybes, į tai, ar nusikaltimas buvo padarytas tyčia, į nusikaltimu padarytos žalos pobūdį bei mastą ir į procedūrą, taikytą baudžiant už nusikaltimą.

Dėl antrojo klausimo

- 49 Antruoju klausimu prašymą priimti prejudicinį pateikęs teismas iš esmės siekia išsiaiškinti, ar Direktyvos 2011/95 14 straipsnio 4 dalies b punktas turi būti aiškinamas taip, kad pavojus valstybės narės, kurioje yra atitinkamas trečiosios šalies pilietis, visuomenei gali būti laikomas nustatytu vien dėl to, kad šis trečiosios šalies pilietis galutiniu nuosprendžiu buvo nuteistas už itin sunkų nusikaltimą.
- 50 Kaip pažymėta šio sprendimo 22 punkte, iš šios dienos Sprendimo *Commissaire général aux réfugiés et aux apatrides (Pabėgėlis, padaręs sunkų nusikaltimą) (C-8/22)* 27–42 punktų matyti, kad Direktyvos 2011/95 14 straipsnio 4 dalies b punkto taikymas siejamas su dviem atskirų sąlygų tenkinimu: pirma, kad atitinkamas trečiosios šalies pilietis galutiniu teismo sprendimu būtų nuteistas už itin sunkų nusikaltimą ir, antra, kad būtų nustatyta, jog jis kelia pavojų valstybės narės, kurioje yra, saugumui.
- 51 Taigi negalima teigti, jog aplinkybės, kad tenkinama viena iš šių dvių sąlygų, pakanka nustatyti, kad tenkinama ir antroji sąlyga, antraip būtų nepaisoma tokio Sąjungos teisės aktų leidėjo pasirinkimo.
- 52 Taigi į antrąjį klausimą reikia atsakyti taip: Direktyvos 2011/95 14 straipsnio 4 dalies b punktas turi būti aiškinamas taip, kad pavojus valstybės narės, kurioje yra atitinkamas trečiosios šalies pilietis, visuomenei negali būti laikomas nustatytu vien dėl to, kad šis trečiosios šalies pilietis galutiniu nuosprendžiu buvo nuteistas už itin sunkų nusikaltimą.

Dėl trečiojo ir ketvirtojo klausimų

- 53 Trečiuoju ir ketvirtuoju klausimais, kuriuos reikia nagrinėti kartu, prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas iš esmės siekia išsiaiškinti, ar Direktyvos 2011/95 14 straipsnio 4 dalies b punktas turi būti aiškinamas taip, kad šios nuostatos taikymas siejamas su sąlyga, jog kompetentinga institucija nustatytų, kad atitinkamo trečiosios šalies piliečio keliamas pavojus valstybės narės, kurioje jis yra, visuomenei yra realus, esamas ir didelis ir kad pabėgėlio statuso panaikinimas yra šiam pavojui proporcinga priemonė.
- 54 Iš šios dienos Sprendimo *Commissaire général aux réfugiés et aux apatrides (Pabėgėlis, padaręs sunkų nusikaltimą) (C-8/22)* 47–65 punktų matyti, kad Direktyvos 2011/95 14 straipsnio 4 dalies b punkte nurodyta priemonė gali būti taikoma tik tuo atveju, kai atitinkamas trečiosios šalies pilietis kelia realų, esamą ir pakankamai rimtą pavojų vienam iš pagrindinių valstybės narės, kurioje yra, visuomenės interesui. Svarstydamas, ar yra toks pavojus, kompetentinga institucija turi įvertinti visas konkrečius nagrinėjamo atvejo aplinkybes.

- 55 Be to, kaip pažymėta šio sprendimo 66–70 punktuose, ši institucija turi palyginti, viena vertus, atitinkamo trečiosios šalies piliečio keliamą pavojų valstybės narės, kurioje jis yra, visuomenei ir, kita vertus, teises, kurios pagal Direktyvą 2011/95 turi būti užtikrintos asmenims, atitinkantiems šios direktyvos 2 straipsnio d punkte numatytas materialines sąlygas, siekdama nustatyti, ar minėtos direktyvos 14 straipsnio 4 dalies b punkte nurodytos priemonės patvirtinimas yra šiam pavojui proporcinga priemonė.
- 56 Darytina išvada, kad į trečiąjį ir ketvirtąjį klausimus reikia atsakyti taip: Direktyvos 2011/95 14 straipsnio 4 dalies b punktas turi būti aiškinamas taip, kad šios nuostatos taikymas siejamas su sąlyga, jog kompetentinga institucija nustatytų, kad atitinkamo trečiosios šalies piliečio keliamas pavojus vienam iš pagrindinių valstybės narės, kurioje jis yra, visuomenės interesui yra realus, esamas ir pakankamai didelis ir kad pabėgėlio statuso panaikinimas yra šiam pavojui proporcinga priemonė.

Dėl bylinėjimosi išlaidų

- 57 Kadangi šis procesas pagrindinės bylos šalims yra vienas iš etapų prašymą priimti prejudicinį sprendimą patekusio teismo nagrinėjamoje byloje, bylinėjimosi išlaidų klausimą turi spręsti šis teismas. Išlaidos, susijusios su pastabų pateikimu Teisingumo Teismui, išskyrus tas, kurias patyrė minėtos šalys, nėra atlygintinos.

Remdamasis šiais motyvais, Teisingumo Teismas (pirmoji kolegija) nusprendžia:

- 1. 2011 m. gruodžio 13 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2011/95/ES dėl trečiųjų šalių piliečių ar asmenų be pilietybės priskyrimo prie tarptautinės apsaugos gavėjų, vienodo statuso pabėgėliams arba papildomą apsaugą galintiems gauti asmenims ir suteikiamos apsaugos pobūdžio reikalavimų 14 straipsnio 4 dalies b punktas**

turi būti aiškinamas taip:

„itin sunkus nusikaltimas“, kaip jis suprantamas pagal šią nuostatą, yra nusikaltimas, kuriam, atsižvelgiant į jo specifinius požymius, būdingas ypatingas sunkumas, nes jis yra vienas iš nusikaltimų, kuriais labiausiai pažeidžiama atitinkamos visuomenės teisinė tvarka. Siekiant įvertinti, ar nusikaltimas, už kurį galutiniu nuosprendžiu buvo nuteistas trečiosios šalies pilietis, yra tokio sunkumo laipsnio, be kita ko, reikia atsižvelgti į už šį nusikaltimą skirtiną ir skirtą bausmę, nusikaltimo pobūdį, galimas atsakomybę sunkinančias ar lengvinančias aplinkybes, į tai, ar nusikaltimas buvo padarytas tyčia, į nusikaltimu padarytos žalos pobūdį bei mastą ir į procedūrą, taikytą baudžiant už nusikaltimą.

- 2. Direktyvos 2011/95 14 straipsnio 4 dalies b punktas**

turi būti aiškinamas taip:

pavojus valstybės narės, kurioje yra atitinkamas trečiosios šalies pilietis, visuomenei negali būti laikomas nustatytu vien dėl to, kad šis trečiosios šalies pilietis galutiniu nuosprendžiu buvo nuteistas už itin sunkų nusikaltimą.

- 3. Direktyvos 2011/95 14 straipsnio 4 dalies b punktas**

turi būti aiškinamas taip:

šios nuostatos taikymas siejamas su sąlyga, jog kompetentinga institucija nustatytų, kad atitinkamo trečiosios šalies piliečio keliamas pavojus vienam iš pagrindinių valstybės narės, kurioje jis yra, visuomenės interesui yra realus, esamas ir pakankamai didelis ir kad pabėgėlio statuso panaikinimas yra šiam pavojui proporcinga priemonė.

Parašai.